

Nätverksbaserad målinriktad intensiv träning för skolbarn - SkolbarnsNIT

Beskrivning och reflektioner

Verksamhet: Barn- och ungdomshabiliteringen,
Habilitering & Hjälpmedel, Region Skåne

Projektansvarig enhetschef: Petra Bovide

Projektets medarbetare: Leg arbetsterapeut Charlotte Olofsson,
magister i medicinsk vetenskap
charlotte.h.olofsson@skane.se

Handledare vid FoU-enheten: Forsknings- och utvecklingsledare,
fil dr Stine Thorsted

FoU-enheten, Region Skåne

Utgivning: Maj 2012

ISBN: 978-91-7261-235-8

Layout: Ulla Götesson

FoU-enheten strävar efter att publicera rapporter av hög kvalitet i ett kortfattat format. Syftet är att öka tillgängligheten och användningen av den kunskap som utvecklats inom vår förvaltning. Det finns alltid möjlighet att kontakta oss på FoU-enheten för att få ytterligare information.

Läs mer på vår hemsida www.skane.se/habilitering/fou

© Habilitering & Hjälpmedel, Region Skåne

Sammanfattning

Syftet med rapporten är att beskriva modellen SkolbarnsNIT och att redogöra för processen kring utvecklingen av modellen utifrån professionella och teoretiska reflektioner.

Rapporten beskriver dels vad skolbarnsNIT innebär och hur arbetsgången ser ut – en beskrivning som kan ses som en kortfattad manual, dels reflekteras det över modellens utveckling med förankring i teori och beskrivningen av modellen grundar sig på såväl erfarenheter som litteratur. I rapporten motiveras varför modellen ser ut som den gör samt de val och förändringar som gjorts under arbetet med skolbarnsNIT. Även måluppfyllelsen för de barn som deltagit rapporteras och synpunkter från habiliteringspersonalen som arbetat med modellen NIT för skolbarn i Kristianstad och Hässleholm redovisas.

I Kristianstad och Hässleholm kommer fortsättningsvis NIT att erbjudas alla skolbarn med rörelsehinder i åldern 7-11 år som går i vanlig grundskola och har kontakt med Barn- och ungdomshabiliteringen. Från och med sommaren 2012 kommer vi också att arbeta vidare med konceptet för att enligt de äldre barnens önskemål kunna erbjuda tonårsNIT.

Innehållsförteckning

Förord	5
Bakgrund	6
Syfte	6
Metod	7
Deltagande barn	7
Resultat	8
Beskrivning av modellen	8
Teoretiska och professionella reflektioner	11
Diskussion	19
Metoddiskussion	19
Resultatdiskussion	20
Implementering	21
Referenser	22
Bilaga 1	24
Bilaga 2	25

Förord

Habiliterings- och hjälpmedelsförvaltningens vision är att stärka ett gott liv utifrån egna val. Vi ska med professionella insatser göra livet mera möjligt för barn, ungdomar och vuxna med varaktig funktionsnedsättning. I samarbetet mellan forsknings- och utvecklingsenheten och verksamheterna sker en ständigt granskning av rådande metoder och prövning av nya för att kontinuerligt förbättra kvaliteten i olika habiliteringsinsatser.

Forsknings- och utvecklingsenheten har ansvar för att driva och utveckla kunskap utifrån det kunskapsbehov som finns inom förvaltningen, allt i enlighet med uppdraget: utveckla ny kunskap inom habiliterings- och hjälpmedelsområdet, sprida kunskap om funktionsnedsättning, skapa en kultur av kritiskt och vetenskapligt tänkande, stimulera och stödja systematisk kunskaps- och kompetensutveckling.

Dessa olika delar i uppdraget kombineras i de forsknings- och utvecklingsarbeten som genomförs och redovisas som FoU-rapporter. De utgår från en frågeställning i praktiken, som relateras till aktuell forskning och erfarenhet och leder vidare till en studie på vetenskaplig grund. En viktig del i arbetena är att visa hur resultaten kan användas och kommuniceras i verksamheten för att på så sätt bidra till kunskapsutvecklingen.

För medarbetaren innebär arbetet en utveckling av det kritiska tänkandet. Den praktiska erfarenheten värderas gentemot generell kunskap/forskning och förståelsen för praktiken växer. För kunskapsområdet habilitering, rehabilitering och hjälpmedel innebär varje rapport ett bidrag till evidensbaserad praktik.

I denna rapport redovisas en utveckling av Nätverksbaserad målinriktad intensiv träning, NIT, beskriven i FoU-rapporten 2/2004 inom Barn- och ungdomshabiliteringen (Bou). Då var målgruppen barn mellan två och sex år med cerebral pares. Bou inspirerades av det arbete som bedrivits i Uppsala av bl a Lena Ekström Ahl (1999) och metoden prövades med några lokala anpassningar. Utvecklingen i det föreliggande arbetet består i att omfatta fler åldrar, skolbarn, logiskt benämnt SkolbarnsNIT. Vad vi kan överblicka är detta unikt. Utvecklingen omfattar också en kombination med "samtal i grupp". Till sommaren planerar ett av teamen på Bou bjuda in 13-17 åringar tillsammans med sina föräldrar till Tonårs-NIT med fokus på övergången till vuxenlivet.

Leg arbetsterapeut och magister i medicinsk vetenskap Charlotte Olofsson har dokumenterat hela processen. I slutskedet har forsknings- och utvecklingsledaren från FoU-enheten, fil dr Stine Thorsted, handlett arbetet. För att öka kvaliteten och för att resonera om hur den framtagna kunskapen lever vidare och utvecklas har arbetet granskats av medarbetare på FoU, liksom kolleger och ledning inom Bou, leg psykolog Johanna Traneflykt, specialpedagog Lena Ravhed, enhetschef Petra Bovide och verksamhetschef Margareta Nilsson.

Malmö i maj 2012

Kerstin Liljedahl
Leg psykolog, fil dr
Forsknings- och utvecklingschef

Bakgrund

Sedan 2002 erbjuds förskolebarn med rörelsehinder som har kontakt med Barn- och ungdomshabiliteringens enheter i Kristianstad och Hässleholm att delta i nät-verksbaserad målinriktad intensiv träning (NIT). Modellen är från början utvecklad av sjukgymnast Lena Ekström Ahl i Uppsala (Ekström Ahl, 1999). Bakgrunden till att vi i Skåne valt att arbeta utifrån denna arbetsmodell beskriver Ulrike Edin i FoU-rapport 2/2004.

För att uppfylla kriterierna för NIT ska enligt Ekström Ahl (1999) fyra delar ingå, nämligen

- utbildning i kursform för det sociala nätverket
- individuella mål för barnen formulerade utifrån aktivitets/delaktighetsperspektiv
- individuell handledning till barn och nätverk i hem, skola och fritidsverksamhet från personal på Barn- och ungdomshabiliteringen (Bou)
- gruppträffar på habiliteringen.

Tanken bakom NIT är att dessa fyra delar ger förutsättningar för intensiv träning.

När barnen som deltar i förskolebarnsNIT växer upp och börjar skolan tillhör de inte längre målgruppen för NIT. Målgruppen för förskolebarnsNIT är i Skåne barn med rörelsehinder i åldern 2-5 år, oavsett kognitiv nivå. Vi som personal ser dock ett fortsatt behov för barnen att arbeta efter modellen. Då NIT dessutom efterfrågas av föräldrar och andra i barnens nätverk har vi valt att fortsätta erbjuda arbetssättet även då barnen blivit äldre. Syftet med NIT för skolbarn är att de ska ges möjlighet till intensiv träning mot funktionella mål i vardagen och att barnen och deras nätverk ska få ökad kunskap om hur det är att växa upp med en funktionsnedsättning.

Barnperspektivet ligger till grund för utvecklandet av modellen och vi har strävat efter att göra barnen delaktiga. Shier (2001) beskriver i sin modell att det finns fem olika nivåer för hur barn kan vara delaktiga och hur vuxna kan förhålla sig till barn. De fem nivåerna är 1) att lyssna till barnet, 2) att stötta barnet i att uttrycka sina åsikter, 3) att beakta barnets åsikter, 4) att involvera barnet i beslutsprocessen, 5) att ge barnet medansvar för beslutsprocessen.

Syfte

Syftet med detta arbete är att beskriva modellen SkolbarnsNIT och att redogöra för processen kring utvecklingen av modellen utifrån professionella och teoretiska reflektioner.

Metod

I rapporten används en beskrivande metod, mätning av måluppfyllelse samt individuella intervjuer. Vidare sammanfattar och redogör vi för modellen NIT för skolbarn och för processen kring dess utveckling inom Barn- och ungdomshabiliteringen i Kristianstad och Hässleholm. Vi mäter även graden av måluppfyllelse för de barn som deltagit i skolbarnsNIT.

De som arbetat med skolbarnsNIT i Kristianstad och Hässleholm och som fortfarande är anställda inom Bou har under november och december 2011 intervjuats utifrån frågor med öppna svarsalternativ. Sammantaget tillfrågades 8 personer. Svar från 4 professionella finns att tillgå. De frågor som ställdes var:

- Vad har varit positivt med NIT för skolbarn sett ur olika perspektiv?
- Har något varit negativt med NIT för skolbarn sett ur olika perspektiv?
- Vad skulle kunna göras annorlunda?

Begreppet *perspektiv* har lämnats öppet för respondenterna att fritt tolka. Det kan bland annat tolkas som *deltagarnas perspektiv*, *de professionellas perspektiv* och *teoretiska perspektiv*. Svaren från de individuella intervjuerna har skrivits ned och sammanfattats av författaren.

Deltagande barn

2008 deltog 7 barn, 2010 deltog 15 barn och 2011 deltog 9 barn . 10 barn deltog under mer än en period. Sammantaget var det 31 deltagare.

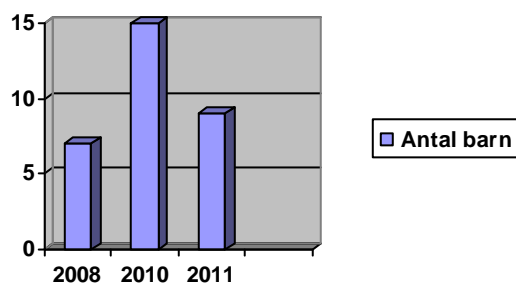


Diagram 1. Antal deltagare i skolbarnsNIT 2008-2011. n=31

Resultat

Under resultat beskrivs i första avsnittet vad skolbarnsNIT innebär och hur arbetsgången ser ut. Beskrivningen kan ses som en kortfattad manual. I det andra avsnittet reflekteras det kring modellens utveckling och modellen grundas i teori. De val till förändring som gjorts under arbetet med skolbarnsNIT och varför modellen ser ut som den gör idag motiveras. I denna del rapporteras också deltagarnas måluppfyllelse. Dessutom redovisas habiliteringspersonalens tankar om NIT.

Beskrivning av modellen

Målgruppen är barn i åldern 7-11 år med rörelsehinder som går i vanlig grundskola, årskurs 1 till och med årskurs 5. Barnen har således normal begåvning men kan ha kognitiva svårigheter av olika slag.

Modellens struktur har alltid samma upplägg och följer kalenderåret. SkolbarnsNIT inleds med en inbjudan till barn och nätverk och barnen har möjlighet att delta både när de går i årskurs 1, 2, 3, 4 och 5.

Tabell 1. Insatserna fördelade över året.

December	Januari	Februari	Mars	April/maj	Maj
Inbjudan	Familjerna anmäler sig. Skolpersonal informeras och bjuds in.	Kartläggning.	Utbildning i kursform. Målformulering.	Individuell handledning. Gruppträffar för barn respektive föräldrar.	Utvärdering av individuella mål.

Inbjudan

Erbjudandet om att delta i skolbarnsNIT presenteras för barnet och dess föräldrar i början av december. Informationen ges av någon för familjen välkänd person på habiliteringen. Barnen får sin egen skriftliga inbjudan och föräldrarna får en för dem avsedd inbjudan.

I början av januari kontaktas familjen av den personal som bjudit in till NIT. Familjen tillfrågas då åter om intresse för deltagande. Vid detta tillfälle får såväl barn som föräldrar också möjlighet att ställa frågor om NIT. Förtydliganden kan vid behov göras om både upplägg och innehåll när det gäller arbetssättet. I mitten på januari ska definitivt svar om deltagande anmälas från familjerna till Barn- och ungdomshabiliteringen.

Skolpersonal, alltså de anmälda barnens lärare/assistenter/resurs i gruppen, bjuds av habiliteringspersonalen in till deltagande i NIT för skolbarn. Detta sker självklart i samråd med barn och föräldrar. Samtidigt informeras rektorer och skolchefer skriftligt för att de ska kunna ge berörd personal möjlighet att delta.

Kartläggning

NIT startar sedan med att en kartläggning görs tillsammans med varje enskilt barn kring hur de uppfattar att vardagen fungerar för just dem. Vid kartläggningen träffas barnet och en eller eventuellt två personer från habiliteringen. Vanligtvis tar man hjälp av det visuella samtalsstödet, Kartlägg med Kort, KMK (FoU-rapport 1/ 2009), men även intervjuinstrumentet BAS, Bedömning av Anpassningar i Skolmiljön (Hemmingsson, 1998) har använts. Ofta behövs två samtal för att kartläggningen ska bli färdig. Därefter träffar barnet och den personal som varit med vid kartläggningen barnets föräldrar. Ibland deltar också någon annan från nätverket, till exempel läraren. Kartläggningen redovisas och de vuxna kan göra tillägg eller kompletteringar. Det är dock viktigt att påpeka att barnen aldrig har "fel" i de uppgifter de lämnat. Det kan däremot vara så att barn och föräldrar har olika uppfattningar om hur saker och ting fungerar i vardagen. Då får båda uppfattningarna beaktas.

Utbildning i kursform

I början av mars deltar de vuxna i barnens nätverk i en strukturerad utbildningsdag. Denna dag är inte barnen med. Utbildningen innehåller olika delar såsom medicinska, pedagogiska och psykologiska aspekter vid rörelsehinder, hur man ska ta hand om sin kropp för att må bra, fritid och kamratrelationer, varför man ska sätta mål och hur mål kan formuleras.

Målformulering

Någon gång under de följande veckorna träffar varje enskilt barn med sitt nätverk habiliteringspersonalen för att tillsammans formulera mål för den kommande NITperioden. Till grund för målformuleringen ligger dels de samtal som förts vid kartläggningen och uppföljningen av kartläggningen, dels utbildningsavsnittet kring mål och målformulering. Barnen har ofta ett eller två mål. Målen utformas enligt Goal Attainment Scaling, GAS (King, McDougall, Palisano, Gritzan & Tucker, 1999) och ska vara formulerade utifrån aktivitet/delaktighet enligt ICF (WHO, 2001). Målen kan till exempel handla om att kunna cykla till skolan, kunna åka buss till stan med en kompis, kunna vara med och spela innebandy, kunna göra mellanmål, att hitta en rolig fritidsaktivitet och att hitta en balans i vardagen mellan aktivitet och vila.

Individuell handledning

Därefter är det dags för barnen att sätta igång och arbeta mot sina individuella mål och det sker främst i barnets vardags-, skol-, och fritidsaktiviteter. Ibland blir det också aktuellt att träna olika funktioner för att kunna nå målet. Det kan till exempel handla om styrke- eller teknikträning för att ha möjlighet att genomföra någon särskild aktivitet. Habiliteringspersonalen finns med och handleder både barnet och dess nätverk i arbetet mot målet/målen. Syftet med handledningen i barnets naturliga miljöer är att kunna ge råd och stöd kring hur olika aktiviteter eller delar av aktiviteter i vardagen kan ge möjlighet till träning på olika sätt och i olika situationer.

Gruppträffar

Parallellt med träningen mot sina individuella mål träffas barnen i grupp på habiliteringen en gång i veckan under sex veckor. Syftet med gruppträffarna är inte detsamma som i NIT för förskolebarnen (Edin, Smyth & Larsson, 2004), det vill säga att barnen ska träna mot sina individuella mål. Här är syftet i stället att lära sig mera om sig själv och sin funktionsnedsättning samt att få träffa andra som befinner sig i en liknande situation och att få kamrater att identifiera sig med och utbyta erfarenheter med.

Gruppträffarna är förlagda till sen eftermiddagstid, 15-16.30, och följer alltid samma struktur:

- Samling
- Aktivitet
- Frukstund
- Samtal
- Avslutning

Samlingens syfte är att sammanhangsmarkera, det vill säga att tydligt förklara vad vi ska göra, på vilket sätt, med vem och vad det ska leda till. Vi checkar även av vilka som är på plats och vilka som saknas både bland barnen och bland gruppledarna. Detta gör vi för att alla barnen ska känna att de blivit sedda. Temat för dagens gruppträff presenteras både muntligt och med bilder, vilka också skapar ett strukturschema för träffen. Vi sjunger vår skolbarnsNIT-sång och leker en kort lek. På de första gruppträffarna ordnar vi olika namnlekar och på de senare träffarna har vi andra lekar i syfte att barnen ska lära känna varandra ytterligare. Då handlar det om olika samarbetslekar såsom att så fort som möjligt ställa sig på led från äldst till yngst eller att efter en kort intervju presentera varandra för gruppen. Samlingen varar 15-20 minuter.

Därefter är det dags för en gemensam aktivitet. Det kan vara att spela bandy, utföra någon köksaktivitet, göra ett collage eller ha femkamp där gruppen tillsammans samlar poäng. Syftet med aktiviteten är att skapa en grupp med ”vi-känsla” med möjlighet att öppna upp för samtal samt att i en tillåtande miljö få prova på aktiviteter som man annars kanske inte vågat utföra. Aktiviteterna brukar pågå cirka 30 minuter.

Aktiviteterna följs av en stund för samtal. Dessa är upplagda utifrån ett tema som personalen planerat. Det kan handla om att ha en funktionsnedsättning, om att använda hjälpmedel, om kompisrelationer, fritidsaktiviteter, familjeförhållanden och så vidare. Ofta har samtalen sin utgångspunkt i så kallade ”Bullenbrev”, på lappar med olika påståenden eller i diskussioner som kommit upp i gruppen. Syftet med samtalen är ge barnen möjlighet att utifrån sin förmåga reflektera över vad de har för styrkor respektive svårigheter samt att ge dem möjlighet att spegla sig i varandra och vara stöd för varandra (metoderna diskuteras mera ingående i del 2). Vi har varit noga med att hålla på ”tystnadsplikt” inom barngruppen och har avtalat att det som diskuteras på gruppträffarna stannar i rummet och inte förs vidare om vi inte först gjort upp om det. Detta görs för att barnen ska känna sig trygga och för att samtal även om svåra ämnen ska vara möjliga. Samtalen varar cirka 30 minuter.

Gruppträffens sista punkt är en så kallad avslutning på 10-15 minuter. Då får barnen utvärdera träffen med stöd av "upplevelselinjen" (bilaga 2). Syftet med avslutningen är att samla ihop vad som varit bra respektive dåligt för att sedan ta med dessa erfarenheter till nästa gång. Det ger också barnen en möjlighet till reflektion kring sig själva, vad de haft nytta av och fått med sig respektive vad de bidragit med. En del av barnen som deltar är beroende av struktur och förutsägbarhet och för att skapa trygghet inför nästa träff går vi kort igenom upplägg för denna. Att få kännedom om vad vi ska göra vid nästa sammankomst ger trygghet. Allra sist sjunger vi en avslutningssång som alltid är densamma.

En erfarenhet som vuxit fram är att det är viktigt att även erbjuda föräldrarna gruppträffar under ledning av personal. De olika sätt som provats är dels att föräldrarna träffas under ledning av kurator i samband med barnens gruppträffar, dels att föräldrarna träffas vid två separata tillfällen under ledning av samma personal som leder barnens grupper. Syftet med föräldragrupperna har varit att ge föräldrarna möjlighet att delge varandra erfarenheter och stötta varandra i hur det är vara förälder till ett barn med rörelsehinder.

Utvärdering av individuella mål

I slutet av terminen träffas barnen tillsammans med sina nätverk och habiliteringspersonal för att utvärdera vårens arbete och sina individuella mål. Eftersom målen formulerats utifrån GAS (King et al, 1999) är det mycket lätt att mäta måluppfyllelse. Det blir tydligt för såväl barn som nätverk var barnet befinner sig på målstegen, vilket också underlättar diskussion kring eventuellt fortsatt arbete mot målet/målen.

Avslutning

Innan vi sätter punkt för vårens NIT har vi en gemensam avslutningsfest då barnen och deras föräldrar och syskon träffas med habiliteringspersonalen för att bara ha roligt tillsammans. Syftet är att markera ett tydligt slut på vårens gemensamma arbete men även att ge möjlighet till ytterligare en mötesplats och eventuellt också framtida kontakter genom att man får möjlighet att utbyta telefonnummer och/eller mailadresser.

Teoretiska och professionella reflektioner

I skolbarnsNIT har vi strävat efter att barnperspektiv liksom det enskilda barnets perspektiv ska vara genomgående i såväl planering som genomförande (Stenhammar, 2009). Även Renlunds (2007) tankar om hur barnets identitet och självkänsla kan stärkas har varit viktiga i utvecklingen av processen. Renlund (2007) förespråkar att arbeta förebyggande och att fokusera på de friskfaktorer som kan göra barnet mera motståndskraftigt mot de särskilda prövningar och attityder som personer med funktionsnedsättning kan utsättas för. Systemteoretiska modeller om inläring (Shumway- Cook & Woollacott, 2001) har legat till grund för planering och genomförande vad gäller barnens arbete mot sina individuella mål.

Vilken målgrupp?

Första gången vi i Kristianstad och Hässleholm erbjöd NIT för skolbarn, 2008, omfattade målgruppen skolbarn med cerebral pares (CP) i grundskolans åk F-5. Att vi valde att definiera målgruppen på detta sätt berodde på att dessa barn går integrerade i vanliga klasser och utifrån vår erfarenhet är det inte ovanligt att de är ensamma om att vara rörelsehindrade på skolan och därmed kanske inte har någon i en liknande situation att identifiera sig med. Det är inte ovanligt att barn med rörelsehinder jämför sig med barn utan funktionsnedsättning. Har de dessutom inte någon annan med funktionsnedsättning i sin närhet är det inte ens möjligt att jämföra sig med någon annan än barn med typisk utveckling. Konsekvensen kan då lätt bli en upplevelse av misslyckande, vilket kan leda till en känsla av oförmåga och en risk för delaktighetsinskränkningar (Almqvist, Eriksson & Granlund, 2004; Law, 2002; Mandich, Polatajko & Rodger, 2003). Att barn med utvecklingsstörning exkluderades från målgruppen motiverades med att de oftast går i särskola tillsammans med andra med liknande svårigheter, vilket ger möjlighet till att spegla sig i och identifiera sig med andra. Särskolans läroplan ger också utrymme för barn och ungdomar att utveckla kompetenser inom vardagsaktiviteter och motorik (Skolverket, 2011)

2010 utökades målgruppen till att även omfatta barn med rörelsehinder av andra orsaker än CP. Bakgrunden var att föräldrar till barn med rörelsehinder orsakade av andra skador och sjukdomar än CP fått höra om denna modell. De framförde starka önskemål om att även deras barn skulle få tillgång till något som verkade så positivt. Som personal var vi till en början tveksamma till att vidga målgruppen. Vi såg det som problematiskt att kunna erbjuda NIT med hög kvalitet till en så heterogen grupp som det då skulle bli. För att gå föräldrarna till mötes men ändå försöka göra arbetet med NIT hanterbart för oss som personal så exkluderades barn med diagnoserna osteogenesis imperfekta (OI), plexus brachialis - skador, reduktionsmissbildningar och olika former av reumatiska sjukdomar. Att barn med nämnda diagnoser uteslöts, motiverades med att dessa grupper ofta inte har så många kontakter med habiliteringen och att vi därmed bedömde att de inte hade samma behov av ett deltagande i NIT.

Erfarenheten visade att det var fullt möjligt att erbjuda NIT till en grupp barn med vitt skilda rörelsehinder både vad gäller typ och svårighetsgrad. De positiva utvärderingar vi fick från såväl barnen som deras föräldrar om deltagandet i NIT och de vinster vi såg att barnen gjorde genom sitt deltagande medförde att vi som personal blev övertygade om att det inte främst är graden av funktionsnedsättning som är avgörande för vilket utbyte man som barn har av att delta i en grupp tillsammans med andra. Vinsten är att man tillåts vara den man är och ges möjlighet att möta andra i liknande situation med liknande behov. Man slipper för en stund att jämföra sig med dem som inte har någon funktionsnedsättning och man får hjälp med att sätta ord på sin funktionsnedsättning och att förstå sig själv.

Den största svårigheten med en vidgad målgrupp har egentligen legat i att göra utbildningsdagen givande för alla deltagare, särskilt när det gäller de medicinska aspekterna. Att ge information om olika diagnoser är till exempel inte längre möjligt, utan den medicinska föreläsningen har fått mera fokus på det som är gemensamma medicinska svårigheter, såsom trötthet, smärta, epilepsi och så vidare. De vuxna har dock behov av information om det egna barnets diagnos och

också om barnets specifika svårigheter och behov. Detta är något som inte går att möta på en utbildningsdag utan alltid måste bemötas individuellt. Där det funnits behov har därför föräldrarna erbjudits ett läkarbesök i samband med starten för NIT. Syftet har då varit att ge föräldrarna mera kunskap om det egna barnets medicinska förutsättningar.

När NIT för skolbarn erbjuds våren 2012 kommer även de fyra grupper barn som tidigare exkluderats från NIT att bjudas in. Vårt ändrade förhållningssätt grundar sig dels på vad som beskrivits ovan, dels på att vi i det dagliga habiliteringsarbetet möter de barn som tidigare uteslutits från NIT. Vi ser då ett behov även för dessa barn att träffa andra i liknande situation, då syftet är att få en ökad förståelse för sig själv och konsekvenserna av sin funktionsnedsättning. Vi har samlat på oss erfarenheter från arbetet med NIT som visat oss, att även barn med till synes mycket lindriga rörelsehinder har stort utbyte av att delta i NIT och att de har återkommit år efter år. Som något barn uttryckte det vid en av gruppträffarna: "Här får man vara som man är och man behöver inte förklara så mycket."

Vad som däremot har visat sig vara mera avgörande än graden av rörelsehinder då barnen träffats i grupp har varit den kognitiva utvecklingsnivån. Målgruppen omfattade från början barn i åldern 6-11 år men har nu ändrats till att omfatta barn i åldern 7-11 år. En anledning till förändringen är att det i den regionala målplanen för 2011 beskrevs att *"En arbetsmodell med inriktning mot hälsa, kunskap om de egna funktionsnedsättningarna samt självkänsla och identitet har utarbetats för målgruppen barn med rörelsehinder och normal begåvning i åldern 7-11 år. Arbetsmodellen börjar tillämpas i Ystad, Kristianstad och Hässleholm"*. En annan anledning är att det är en stor utmaning att arbeta med barn i grupp då något barn är mycket omoget och något annat barn kommit långt i sin utveckling. Särskilt svårt har vi upplevt det i de olika fora för samtal som erbjuds. Genom att avgränsa målgruppens åldersspann kom vi i någon mån tillrätta med den svårigheten. Dessa erfarenheter har också stärkt oss i att vi gjorde rätt då vi redan från början exkluderade barn med utvecklingsstörning.

Inbjudan

En av de positiva erfarenheter som vi har med oss från arbetet med NIT gäller det tillvägagångssätt vi använt vid inbjudan. Att en för familjen känd person på habiliteringen personligen informerar om arbetssättet och lämnar skriftlig information till såväl barnet som de vuxna och sedan följer upp med två telefonsamtal eller möten har gjort att deltagandet blivit stort. Det har funnits möjligheter att räta ut frågetecken och skingra tveksamheter, och habiliteringspersonalen har med en mild påtryckning kunnat påverka familjer till att anmäla sig. Att barnet får sin egen inbjudan är något som Stenhammar och Rinnan i projektet "Egen växtkraft" påtalar vikten av som ett led i barnets möjlighet att kunna fatta beslut (FUB, 2011). Det stämmer väl överens med de erfarenheter vi har. Flera barn har genom att de fått sin egen inbjudan övertalat sina föräldrar till att få delta i NIT, fastän föräldrarna av olika anledningar tänkt tacka nej.

Kartläggning

Efter att familjen tackat ja till att delta i NIT förs ett samtal med barnet för att ta reda på hur barnet själv uppfattar att vardagen fungerar. Att fråga barnet på detta vis är i enlighet med FN:s konvention om barns rättigheter som säger att barn har rätt att säga sin mening i alla frågor som rör dem själva.

Särskilt vill vi poängtera att detta samtal förs utan föräldrar närvarande. Vi har valt att göra så för att det annars lätt blir föräldrarna som i all välmening svarar för barnet och att barnet lutar sig mot att föräldrarna vet hur det är och överlåter ansvaret till dem. Enligt Rinnan och Stenhammar (FUB, 2011, Stenhammar, 2009) har barn och vuxna ganska ofta olika syn på vad som är viktigt för barnen. Hemmingsson (2011) lyfter också fram att barn har andra kunskaper än vuxna, att barn kan ge de vuxna kunskaper om sådant som inte kan observeras. Det innebär att om barnen inte får komma till tals förloras viktig information om hur barnen uppfattar att vardagen fungerar för just dem.

Det visuella samtalsstödet, Kartlägg med Kort, KMK (FoU-rapport 1/2009) används ofta som ett stöd för barnen i kartläggningssamtalet. Korten är ett konkret material som kan underlätta ett samtal. Barnen kan med materialets hjälp själva leda samtalet genom att välja i vilken ordning de vill tala om olika ämnen och hur mycket de vill tala om olika påståenden och frågor. Detta tillvägagångssätt gör det möjligt för oss som personal att både lyssna till barnet och ge barnet stöd att uttrycka sina synpunkter och åsikter. Shier (2001) beskriver i sin modell att det finns fem olika nivåer för hur barn kan vara delaktiga och hur vuxna kan förhålla sig till barn. De fem nivåerna är 1) att lyssna till barnet, 2) att stötta barnet i att uttrycka sina åsikter, 3) att beakta barnets åsikter, 4) att involvera barnet i beslutsprocessen, 5) att ge barnet medansvar för beslutsprocessen. Vårt tillvägagångssätt i kartläggningssamtalen motsvaras av nivå 2 på Shiers steg (2001).

Målformulering

När kartläggningen är gjord träffar den professionella som varit med vid kartläggningen barnet och barnets föräldrar. Ibland deltar också någon annan från nätverket, till exempel läraren. Kartläggningen redovisas och de vuxna kan göra tillägg eller kompletteringar. Det händer ganska ofta att barn och föräldrar har olika uppfattningar om hur saker och ting fungerar i vardagen. Då får båda uppfattningarna tas med. Vi beaktar alltså barnets åsikter och synpunkter. Det innebär att vi förhåller oss till nivå 3 på Shiers steg, det vill säga att beakta barnets åsikter lika noga som vi beaktar föräldrarnas.

Ett av syftena med NIT är främja barnens psykosociala hälsa. Barnen ges i NIT möjlighet att träffa andra med funktionsnedsättning och dela erfarenheter och spegla sig i varandra och detta kan enligt Renlund (2007) anses som hälsofrämjande. Genom att barnet deltar i kartläggning ges det möjlighet att beskriva sig själv och sitt funktionssätt och kan då i någon mån också reflektera kring sig själv. Det kan möjligen bidra till att barnet får en djupare insikt om sitt funktionssätt vilket kan verka hälsobefrämjande (Renlund, 2007).

Vid målformuleringen har vi kartläggningen som grund. Kartläggningen och de samtal som förts med både barn och vuxna kring den har gett upphov till olika tankar, vilket också var ett av syftena med att göra kartläggningen. Barnet har fått möjlighet att reflektera kring frågor som: "Vilka är mina styrkor? Vilka är mina svårigheter? Vad är viktigt att förändra? Vad kan jag förändra?" och så vidare. I dessa måldiskussioner blir det ofta tydligt att det är skillnad på vuxnas barnperspektiv och barnets eget perspektiv. Vuxna ser till vad som bäst främjar barnets utveckling i framtiden medan barnet ser vad som är bäst här och nu, vilket innebär att barnets och föräldrarnas förslag till mål för NIT-perioden kan se olika ut. Föräldrarnas mål handlar ofta om att arbeta för en högre grad av självständighet, att träna på något som man inte kan, medan barnens mål ofta handlar om att uppnå en högre grad av delaktighet tillsammans med jämnåriga (Hemmingsson, 2011). Som exempel kan ges en pojke som under en period hade två mål. Det ena handlade om att kunna knäppa knappar och det andra om att slå straffar i innebandy. Att pojken skulle kunna knäppa knappar var föräldrarnas önskemål och att bli bättre på att slå straffar var pojkens. Målet att knäppa knappar uppnåddes inte medan målet att bli bättre på att sätta straffar uppnåddes med råge. En tolkning av detta är att barnets egen drivkraft ofta ger störst möjlighet till positiv förändring. En annan tolkning är att barnet är bättre på att sätta realistiska mål än föräldrarna. Under processens gång har vi lärt oss att i ännu högre grad involvera barnen i de beslut som rör dem, nivå 4 enligt Shier. Det är barnen som avgör vad de vill arbeta för att förändra under NIT.

Samtalen som förs med varje barn vid såväl kartläggning som målformulering ger barnet möjlighet att öva på att göra sin röst hörd. Det är mycket viktigt att barnet både får ta och tar ett allt större ansvar för sin egen person, sin vilja och sina behov. Det är inget som bara kommer till barnet utan precis som andra färdigheter kräver autonomi övning (Stenhammar, 2009).

Utbildningsdagen

Syftet med utbildningsdagen är att ge de vuxna runt barnet ökad kunskap så att de i olika vardagssituationer kan ge barnet stöd i dess utveckling och i dess arbete mot sitt eller sina mål. Vår erfarenhet som habiliteringspersonal är att det efter utbildningsdagen är mycket lättare att nå fram med vår information och våra budskap till de vuxna. Vi pratar i högre grad samma språk och har lättare att förstå varandra. En annan mycket viktig erfarenhet från utbildningsdagarna är att trots att upplägget är likartat år från år så har de vuxna som deltar ändå alltid utbyte av dagen. En tänkbar förklaring till detta är att de är i olika faser och lyssnar och tar till sig olika delar av informationen mer eller mindre. Det beror också på att det tillkommer nya deltagare så frågorna och diskussionerna blir annorlunda. Ett föräldrapar som deltagit i utbildningsdagen både för förskolebarn och för skolbarn flera gånger var efter en av utbildningsdagarna uppfyllda av att barn med cerebral pares ofta förutom sitt rörelsehinder också kan ha kognitiva svårigheter av olika slag. Det hade pratats om detta på alla de utbildningsdagar de deltagit i men just nu var deras barn under utredning och fick insatser för att kompensera för kognitiva svårigheter. De var nu redo att lyssna på och ta emot även

denna del av vad det kan innebära att leva med CP. Utbildningsdagen är således mycket viktig för att de vuxna ska kunna förstå och stötta sina barn och för att förbättra samarbetet mellan nätverket och habiliteringspersonalen. Utbildningsdagens innehåll behöver inte ändras år från år för att det är samma deltagare utan det kan snarare vara en fördel att de får höra samma sak igen. Utifrån sina skilda erfarenheter tar föräldrar till sig information och kunskap på olika sätt.

Individuell handledning

Efter det att målen satts erbjuds kontinuerligt individuell handledning till både barnet och nätverket. Barnets mål avgör vem eller vilka i habiliteringsteamet som ger handledning. Gäller målet förflyttning, till exempel att lära sig cykla, handleder sjukgymnasten. Är målet att kunna tillaga mellanmål är det arbetsterapeuten som handleder. Handledningen innebär att ge råd och stöd kring hur barnet själv och med hjälp av de vuxna kan ta olika tillfällen i akt för att öva mot målet. Vidare ska handledningen också konkret visa hur inläringen kring den enskilda aktiviteten kan läggas upp med tanke på individens egna förutsättningar, uppgiften och den miljö som uppgiften ska utföras i. Handledning ges i de miljöer där aktiviteten ska utföras. Gäller det cykling kan handledning behöva ges både i hemmet och senare i skolan. Handlar målet om att tillaga mellanmål ges handledning främst i hemmet. Det kan dock finnas en poäng med att handleda även i skolan tillsammans med skolpersonal då vissa moment kan övas i matsalen och/eller i hemkunskapsundervisningen. Handledningen pågår under april och maj, parallellt med gruppträffarna på habiliteringen.

Gruppträffar för barnen

En gång i veckan under sex veckor träffas barnen tillsammans på habiliteringen. Syftet är att ge varje enskilt barn möjlighet att få en djupare kunskap om sig själv, sina styrkor och sina svårigheter. Detta sker genom samtal i grupp tillsammans med andra barn med funktionsnedsättning. Renlund (2007) lyfter ofta fram hur vi genom att prata med barnen ger dem skydd mot att utveckla psykisk ohälsa och makt att kunna påverka sitt eget liv. Renlund (2007) framhåller också att de vuxna ska förekomma barnet i frågorna kring funktionsnedsättningen. Att vänta in barnets egna frågor är att lägga för mycket ansvar på barnet menar hon. Det är de vuxna som ska ta initiativet utifrån barnets nivå och det är just det arbetet som sker på gruppträffarna i skolbarnsNIT. Att få ökad kunskap om sig själv och sin funktionsnedsättning kan naturligtvis också ske individuellt men det finns en social och bekräftande dimension i gruppverksamhet som bör lyftas fram. Mötet med andra i samma situation ger möjligheter till insikt om att det finns andra som jag, det finns andra som också använder hjälpmedel, det finns andra som också vill spela fotboll men som inte kan. Barnen har också själva uttryckt, både under gruppsamtalen, vid uppföljning av målen och vid utvärdering av NIT-perioden, att de haft stor glädje av gruppsamtalen. En flicka som var med i skolbarnsNIT för sista gången på grund av att hon föll för åldersstreck- et sa: "Det jag kommer sakna mest med NIT är gruppen, att träffa andra och bara prata. Kan ni inte ordna tonårsNIT?" Möjligheten att få prata med andra som förstår precis och att utbyta erfarenheter kan inte nog betonas och flera barn har återkommit och deltagit år efter år just för att gruppen gett dem så mycket. Något barn har inte ens haft behov av att utveckla någon vardagsfärdighet, alltså inte

kunnat formulera något mål, men ändå valt att delta just för att få fortsatt tillgång till gruppen. Det vi lärt oss och förstått med tiden är också att det inte alltid är barnen med de större och mer omfattande funktionsnedsättningarna som med automatik haft störst glädje av NIT. Även barn med till synes små funktionsnedsättningar har haft mycket stor glädje och nytta av att delta och de har återkommit i minst lika stor utsträckning som barnen med mera omfattande funktionsnedsättningar. En anledning kan vara att man får vara sig själv för en stund, man behöver inte jobba för att vara som de som inte har någon funktionsnedsättning och man kan kanske till och med få vara bäst på något.

Gruppträffar för de vuxna

Även föräldrarna erbjuds att under ledning av habiliteringspersonal samtala med varandra. Syftet med samtalsgrupperna är att föräldrar ska kunna utbyta erfarenheter och ge råd och stöd till varandra utifrån i förväg planerade teman. Syftet är också att ge ökad kunskap och kompetens till nätverken runt barnen för att de ska kunna fortsätta samtalen med sina barn och ge dem stöd att utveckla identitet och självkänsla. De två senaste perioderna av skolbarnsNIT har föräldrarnas träffar haft ett särskilt tema som har följt det tema barnen haft på sina träffar. Förutom att kurator alltid funnit med har också andra professionella såsom sjuksköterska och fritidskonsulent deltagit vid vissa specifika tillfällen. Sjuksköterska fanns med då temat var kamratskap, vänskap och kärlek och fritidskonsulent då temat var fritid. Dessa träffar har dock helt och hållet byggts på frivillighet vilket inneburit att inte alla föräldrar deltagit. Andra föräldrar har bara haft möjlighet att delta vissa gånger. Det har därför inte blivit någon kontinuitet i gruppen och det har varit svårt för samtalsledaren att fördjupa resonemangen. Några gånger har barnen kommit med sin personliga assistent istället för med sin förälder och den personliga assistenten har då på de andra föräldrarnas initiativ deltagit i föräldragruppen. Detta har också komplicerat dialogerna eftersom förälder och personlig assistent brottas med olika svårigheter i de skiftande rollerna. Framöver ska det därför klart framgå i inbjudan att föräldrar respektive resurspersoner erbjuds att delta i olika samtalsgrupper med skilda teman. Samtalsgrupperna kommer att ligga vid två tillfällen för respektive grupp.

Utvärdering av individuella mål

I slutet av NIT-perioden träffar barnet sitt respektive nätverk och pratar om måluppfyllelsen för den gångna terminen. Här är det viktigt att prata om just måluppfyllelsen och inte om vad var och en gjort eller inte gjort utifrån uppgjord plan. Det väsentliga är att lyfta upp om barnet kan eller inte kan det som han/hon önskar kunna. Vår erfarenhet är som tidigare sagts att det är barnets inre motivation som är avgörande för måluppfyllelse, och vill inte barnet själv så är det svårt att nå målet/en. Även om barnet inte nått målet/en kan det bli mycket bra diskussioner. Man kan då resonera kring varför det är som det är. Ofta är det så att barnet inte velat träna mot just det målet. Det får då föras en diskussion kring varför målet sattes, om det ska fortgå eller läggas ned. Under förutsättning att de vuxna runt barnet är lyhörda i denna diskussion har barnet stor möjlighet att göra sin röst hörd här och aktivt vara med i beslutsprocessen, nivå 5 på Shiers steg.

Barnens måluppfyllelse har utvärderats enligt Goal Attainment Scaling (GAS) (King et al, 1999). Sammantaget har 20 barn deltagit i skolbarnsNIT. Barnen har oftast arbetat mot ett eller två mål och tillsammans har de haft 47 mål. Ett av barnen kunde inte formulera något mål för sin NIT-period och för ett barn är uppföljning av två mål inte dokumenterade (bilaga 1).

Resultaten för de 47 målen redovisas i diagram 2.

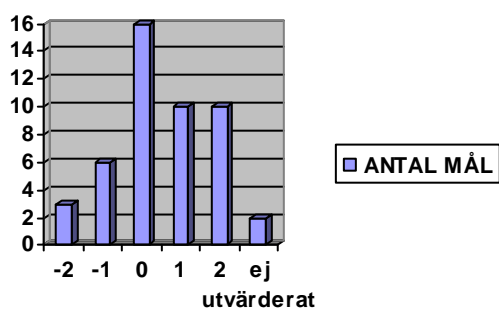


Diagram 2. Antal mål och måluppfyllelse för barn som deltagit i skolbarnsNIT under åren 2008, 2010 och 2011.

För 36 av 47 mål nåddes måluppfyllelse eller bättre. Två mål är inte utvärderade och beträffande 9 mål uppnåddes inte måluppfyllelse. Sex av dessa nådde dock -1 vilket är bättre än utgångsläget.

Enligt Goal Attainment Scaling (King et al, 1999) beskriver -2 utgångsläget, -1 gör framsteg, 0 beskriver målet och är detsamma som måluppfyllelse, +1 är bättre än förväntat och +2 är mycket bättre än förväntat.

Resultat av individuella intervjuer med personal

Hur tycker deltagande habiliteringspersonal att NIT för skolbarn har fungerat? Habiliteringspersonalen fokuserar i sin utvärdering mycket på gruppträffarna. De framhåller att vi skapar en mötesplats för barnen så att de ges möjlighet att träffa andra barn i liknande situation. Denna mötesplats skapar en arena med tillhörighet och här kan man få prova på olika aktiviteter och former för samtal och till och med ibland få vara den som kan bäst. I en tillåtande miljö får barnen möjlighet att prata om svåra saker utan att ta hänsyn till föräldrar, assistenter eller syskon. Barnen är ofta måna om att skydda sina nära och kära vilket innebär att de inte alltid kan vara ärliga och uppriktiga på grund av sin rädsla att göra omgivningen ledsen. Här kan de dock prata om mycket svåra saker med andra som förstår utan att de måste förklara så mycket. Gruppen ger också barnen en möjlighet att utveckla en ökad kunskap om sig själva. Genom att det enskilda barnet får spegla sig i andra ökar individens kunskap om såväl sina svårigheter som sina möjligheter.

Personalen lyfter dock fram att tiden, sen eftermiddag, kanske inte är den optimala för dessa barn. De är trötta efter en lång dag i skolan och det krävs mycket logistik för både barn och familjer för att göra det möjligt att komma till habiliteringen. Någon nämner också att det är mycket jobb för familjen för kort tid, en och en halv timme. Någon annan säger att det lätt blev lite stressigt vilket är olyckligt för dessa barn som ofta ändå måste stressa i sin vardag.

Tankar kring utveckling av NIT är att barnen träffas längre tid, kanske en halv-dag för att de ska få möjlighet att prova på olika aktiviteter för att eventuellt finna en passande fritidsaktivitet. Det lyfts fram att vi kanske ska erbjuda även barnen utbildning, liksom vi erbjuder nätverket, för att ge kunskap om funktionsnedsättning. Någon föreslår ökad möjlighet för nätverken att under ledning få fokusera på de psykologiska aspekterna kring att växa upp med funktionsnedsättning och hur man som vuxen kan stötta på bästa sätt. En annan tanke som personalen lyft fram är att utveckla målformuleringen så det ännu mera blir barnens egna mål och att målen också dokumenteras så de blir mera begripliga och tydliga för barnen. Kanske ska dokumentationen förstärkas med bilder. En avslutande intressant aspekt är nyttan för oss som habiliteringspersonal. Vi lär oss mycket av både barnen och deras föräldrar men också av varandra genom vårt nära samarbete. Att utbyta erfarenheter och samarbeta inte bara inom det egna teamet utan också mellan olika enheter lyfts fram som en positiv aspekt.

Sammanfattningsvis är habiliteringspersonalen mycket positiv till modellen SkolbarnsNIT men ser samtidigt utvecklingsmöjligheter.

Diskussion

Metoddiskussion

Denna rapport har skrivits som en sammanfattning av det arbete som gjorts under fyra år. Syftet har varit att dela med oss av modellen SkolbarnsNIT och de erfarenheter vi gjort.

Att använda måluppfyllelse för utvärdering av individuella mål i vardagsaktiviteter har fungerat bra. Utvärdering med GAS är en bra metod för att mäta om barnet uppnått sitt/sina mål eller inte. Det kan dock vara så att hur målet formulerats påverkar resultatet. Det är viktigt att endast en parameter i målet ändras för varje steg (King et al, 1999). Ändras flera parametrar kan det vara svårt, för att inte säga omöjligt, att utvärdera målet. Om till exempel utgångsläget -2 är att man inte kan ta på sig själv ska -1 vara att man kan ta på sig strumpor själv och 0 att man kan ta på sig strumpor och skor. Om man redan på -1 beskrivit att man ska kunna ta på strumpor och skor och bara kan det ena har man inte nått delmålet även om man gjort framsteg. Målet kan dessutom vara för lågt eller för högt satt vilket också kan påverka måluppfyllelsen.

Huruvida det är rätt eller fel att intervjua personal som själva varit med om att genomföra och utveckla modellen är svårt att säga. Säkerligen har personalen en i grunden positiv inställning till modellen vilket naturligtvis kan påverka resultatet. Det känns dock viktigt att personalens erfarenheter tas tillvara, och eftersom modellen vad vi känner till inte är prövad på andra habiliteringar i Sverige så var det endast dessa personer som vi kunde få kunskap ifrån.

Naturligtvis är det också synnerligen viktigt att barnen och deras föräldrar samt skolpersonal ges möjlighet att lämna sina synpunkter på modellen som helhet, dess olika delar och betydelsen av dessa. Ett viktigt framtida arbete är att utvärdera modellen SkolbarnsNIT ur de olika deltagarnas perspektiv. Utvärderingen kan förstås göras på olika sätt. Ett sätt är att använda fokusgrupper. Den metoden användes till exempel i utvärderingen av NIT för förskolebarn i Skåne (Edin et al, 2004). Det vore då intressant med en fokusgrupp för barnen, en för föräldrarna och en för skolpersonal. En sådan utvärdering tror jag är mycket betydelsefull för fortsatt utveckling av modellen.

Resultatdiskussion

Måluppfyllelsen var hög för barnen som deltog i skolbarnsNIT 2008, 2010 och 2011. För 36 av 47 mål nåddes måluppfyllelse eller bättre. Det är ett gott resultat och det kan tolkas som att målen är satta för lågt. Det kan också tolkas som att barnen som deltagit i skolbarnsNIT faktiskt har utvecklat sina färdigheter i olika vardagliga aktiviteter.

Att måluppfyllelsen är hög är av stor betydelse. Ett av syftena med NIT för skolbarn är att de ska ges möjlighet till intensiv träning mot funktionella mål i vardagen. Mandich med flera (2003) menar att barn med motoriska svårigheter har stor nytta av att utveckla vardagsfärdigheter för att kunna bli mera aktiva och delaktiga och accepterade av sina kamrater.

Den personal som varit med om att genomföra och utveckla NIT för skolbarn ser en stor nytta för de barn och nätverk som deltar i skolbarnsNIT. Nyttan ligger primärt i gruppträffarna och i möjligheten att få träffa andra barn i liknande situation. Gruppträffarna ger enligt personalen tillfälle att spegla sig i andra vilket kan ge perspektiv och göra att man får en ökad insikt om sig själv och sina förmågor.

Att personalen inte så tydligt lyfter fram de andra delarna (kartläggning, handledning mot individuella mål och utbildning till nätverket) i NIT kan verka märkligt. En förklaring till att kartläggning och handledning inte berörs kan vara att det är delar som ingår som en naturlig del i habiliteringsprocessen oavsett om barnen deltar i NIT eller inte. Att utbildningsdagen inte alls lyfts fram är egendomligt, men kan bero på att man har sitt fokus på barnen då man uttalar sig om NIT och att man inte beaktar att ökad kunskap hos nätverket till stor del påverkar hur stödet till det enskilda barnet ges. Att ingen heller lyfter fram modellen NIT är underligt, eftersom det inte är de separata delarna i sig utan delarna tillsammans som anses ha god effekt.

Personalen ser också utvecklingsmöjligheter inom modellen i syfte att öka barns delaktighet och autonomi. En sådan utvecklingsmöjlighet som lyfts fram är att målen ännu mera ska ha sin utgångspunkt i barnens perspektiv och att målen också ska dokumenteras så att begripligheten ökar för det enskilda barnet.

Personalens fokusering på gruppträffarna inom skolbarnsNIT gör att det vore värdefullt med ytterligare utvärdering av habiliteringspersonalens uppfattning om nyttan av NIT för skolbarn med rörelsehinder. Även den utvärderingen skulle med fördel kunna ske med fokusgrupper med semistrukturerade frågor för att få kunskap om alla de fyra delarna i NIT för skolbarn.

Implementering

Implementering av modellen SkolbarnsNIT pågår inom Bou i Region Skåne och de fyra delarna *utbildning till det sociala nätverket, individuella mål för barnen formulerade utifrån aktivitets/delaktighetsperspektiv, individuell handledning till barn och nätverk i hem, skola och fritidsverksamhet från personal på Barn- och ungdomshabiliteringen (Bou) samt gruppträffar på habiliteringen* kommer att erbjudas på alla enheter. Beskrivningen av modellen som ges i detta arbete kan användas för att bygga upp insatserna på enheterna och de teoretiska och professionella reflektionerna kan användas som inspiration till att utveckla insatserna lokalt.

Referenser

Almqvist, L., Eriksson, L. & Granlund, M. (2004). Delaktighet i skolaktiviteter - ett systemteoretiskt perspektiv. I A. Gustavsson (red.), *Delaktighetens språk* (pp 137-155). Lund: Studentlitteratur.

Barnkonventionen. Rädda Barnens hemsida
<http://www.rb.se/SiteCollectionDocuments/Barnkonventionen/Barnkonventionenfullversion.pdf> (2011-12-11)

FoU-rapport 1/2009. *Implementering av "KMK - Ett visuellt samtalsstöd"*.
Av U. Bondesson. FoU-enheten, Habilitering & Hjälpmedel, Region Skåne.

FoU-rapport 2/2004. *Nätverksbaserad målinriktad intensiv träning, NIT* av
U. Edin, C. Smyth & M. Larsson. FoU-enheten, Habilitering & Hjälpmedel,
Region Skåne.

Ekström Ahl, L. (1999). Nätverksbaserad målinriktad intensivträning, integrerad
i vardagen, för barn med cerebral pares. Uppläggning och utvärdering. Rapport
nr 12. Uppsala: Habiliterings- och hjälpmedelsverksamheten.

FUB:s hemsida <http://www.fub.se/aktuellt/nyheter/425> (2011-09-25).

Hemmingsson, H. (2011). Delaktighet i skolan för barn med rörelsehinder.
Tidningen Arbetsterapeuten, 3.

Hemmingsson, H. 6 september 2011. Personlig kommunikation.

Hemmingsson, H. (1998). *BAS- Bedömning av anpassningar i skolmiljön; Intervjuinstrument och manual*. Stockholm: FSA:s förlagsservice.

King, G.A., McDougall, J., Palisano, R. J., Gritzan, J. & Tucker, M. A. (1999).
Goal Attainment Scaling: Its Use in Evaluating Pediatric Therapy Programs.
Physical & Occupational Therapy in Pediatrics, 19, 2. 31-52.

Law, M. (2002). Participation in the Occupations of Everyday Life. *American Journal of Occupational Therapy*, 56, 640-649.

Mandich, A.D., Polatajko, H. J. & Rodger, S. (2003). Rites of passage: Understanding participation of children with developmental coordination disorder. *Human Movement Science*, 22, 583-595.

Renlund, C. (2007). *Doktorn kunde inte riktigt laga mig*. Stockholm: Gothia.

Shier, H. (2001). Pathways to Participation: Opening Opportunities and Obligations. *Children & Society*. V. 15. 107-117.

Shumway-Cook, A. & Woollacott, M. (2001). *Motor Control Theory and Practical Applications* (2:nd ed.). Baltimore: Lippincott Williams & Wilkins.

Skolverket [http://www.skolverket.se/lagar_och_regler/2.3134/2.5007?
xurl=http%3A%2F%2Fwww4.skolverket.se%3A8080%2Fwtpub%2Fws%
2Fskolfs%2Fwpubext%2Ffs%2FRecord%3Fk%3D2164/\(2011-12-11\)](http://www.skolverket.se/lagar_och_regler/2.3134/2.5007?_xurl_=http%3A%2F%2Fwww4.skolverket.se%3A8080%2Fwtpub%2Fws%2Fskolfs%2Fwpubext%2Ffs%2FRecord%3Fk%3D2164/(2011-12-11))

Stenhammar, A-M. (2009). *Lyssna på mig. Barn & ungdomar med funktionsnedsättning vill vara delaktiga i möten med samhällets stödsystem*. Högskolan i Halmstad, Sektionen för hälsa och samhälle, Magisterprogram i Handikappvetenskap.

World Health Organisation (2001). *International Classification of Functioning, Disability and Health, ICF*. Geneva: World Health Organisation.

Bilaga 1.

Måluppfyllelse

Namn/antal NIT	-2	-1	0	+1	+2	
HM/3			II	I	III	
FR/2			I	I	II	
FG/2	I				II	
JM/2		II		II		
TR/1						Inget mål.
AÅ/2			II			
NL/1			I			
SL/1				III		
MH/1		I		I		
TM/2			I		I	Två mål ej utvärderade.
KN/2			II			
LM/2			II	I		
AH/1			I			
EZ/1					I	
EW/2	I					
FH/2	I		I	I		
EP/1			I			
JS/1		I	II		I	
FD/1		I				
JL/1		I				
20	3	6	16	10	10	
						47

Upplevelselinjen

Upplevelselinjen är ett enkelt skattningsinstrument som ökar barns och ungdomars delaktighet i mötet med habiliteringen.

Syftet är att vi ska få reda på barnens/ungdomarnas upplevelse av mötet samt att de får ”sista ordet”.

Linjen är tydlig och visuell där barnet/ungdomen placerar en markör för sin upplevelse av mötet. Linjen är inte graderad därför att vi tycker följdfrågan är viktigare. Svaret dokumenteras och följs upp inför nästa möte.



[http://www.skane.se/sv/Webbplatser-Internt/Habiliteringens_intranat/
Verksamheter/Barn- och ungdomshabiliteringen/Gott--Blandat/
Upplevelselinjen/](http://www.skane.se/sv/Webbplatser-Internt/Habiliteringens_intranat/Verksamheter/Barn-och-ungdomshabiliteringen/Gott--Blandat/Upplevelselinjen/)